

1903.
április 4.

A MI LAPUNK

14-dik sz.
II. évfolyam.

MAGYARORSZÁG ÖSSZES IPAROSAINAK ÉRDEKEIT SZOLGÁLÓ HETI KÖZLÖNY
S IPARTESTÜLETEK HIVATALOS LAPJA.

Előfizetési ár: Egész évre . . . 4 korona.	MEGJELEN MINDEN SZOMBATON.	Előfizetési ár: Félévre . . . 2 korona.
Felolós szerkesztő: Babós Elek. — Társ-szerkesztők: Lábdy Antal és König S. — <i>Kiadja a szerkesztőség.</i>		
Szerkesztőség: Szeged, Csekonies-utca 1., ahová a kéziratok küldendők.	Lap-bizottság: Regdon Sándor építész. Brauswetter Ottó óragyáros.	Kiadóhivatal: Szeged, Kárász-utca 7-ik szám. (Braun János hangszerkészítő, ahová a pénzek küldendők.)

HETI NAPTÁR.

1903. április 5-től 11-ig. (Az évnek 14. hete.)

Április	5.	Vasárnap:	Palmar.
»	6.	Hétfo:	Cölesztin
»	7.	Kedd:	Epifán
»	8.	Szerda:	Dénes
»	9.	Csütörtök:	Nagycsütörtök
»	10.	Péntek:	Nagypéntek
»	11.	Szombat:	Nagyszombat

Egy új évnegyed.

Mind azok, a kik „A Mi Lapunk“-at járatták és olvassák, megismerték törekvésünket és közel állanak hozzánk és azon előfizető-társainkhoz, kik terjesztői eszméinknek és támogatói a magyar iparosság érdekében folytatott küzdelmeinknek.

Habár lankadatlanul munkálkodunk is, hogy „A Mi Lapunk“ a magyar iparosság színe-javához eljusson, csak elenyésző csekély még azoknak a száma, a kik hozzánk csatlakoztak, mert még nem juthatott el lapunk mind ama körökhöz és egyénekhez, a kik értelmiségüknél fogva bizonyára jelentkeznének táborunkhoz.

Pedig csak akkor felelhetünk meg minden irányban feladatunknak, ha minél többen járatták „A Mi Lapunk“-at, melynek félévi díja csak 2 korona, — s ha eddigi b. támogatóink lelkes terjesztői volnának e lapnak.

Sok oldalról halljuk mondani, hogy „A Mi Lapunk“ tulságos olcsó azon nagy terjedelemmel szemben, mint minőt mi olvasóinknak nyújtunk, ám mi az előfizetést azért szabtuk oly alacsonyra, hogy iparosainknak megkönnyítsük a lap járattását.

Mi azonban csalódtunk!

Iparos társaink egy része még nem eléggé értett, hogy megértse egy általa támogatott szaklapnak hatalmát; nem képes még megbarátkozni az összetartás szükségességével; és nem lel élvezetet az iparos-ügyek megismertetésé-

ben és megelepszik a triss újságok sokszor undorító rémhíreivel, vagy talán éppenséggel érzék-nélküli minden iránt, a mi szellemi tápot nyujt-hat számára.

Lapbizottságunk már eddig is tetemes anyagi áldozatokkal járult a lapnak fentartathatásához, de hogy ne legyünk utalva a nemes áldozatkésztséget még továbbra is igénybe venni, kérjük igen tisztelt iparos-társainkat, támogassák jóakarattal, terjeszszék ismerős körükben és gyűjtsenek baráti körükben híveket „A Mi Lapunk“-nak, hogy ez megerősödjön, minél hasznosabb lehessen a magyar iparos-osztály részére.

Lapunk egész évre csak 4 korona, félévre 2 korona és az előfizetések csakis a beküldött postabefizetési lapok felhasználásával a kiadóhivatalhoz intézendők.

A szerkesztőség.

Az anyag hulladékok értékesítéséről.

Hazánk iparának fellendítése céljából sok mindenféle ötlet került már felszínre, melyek kivitelezésére azok nehézségén akadt meg.

Nekünk, magyaroknak, meg van azon rossz tulajdonságunk, hogy nem igen szeretünk kísérletezni és inkább lemondunk még oly csekély áldozatot igénylő tervnek megvalósításáról is, mintsem arra vállalkoznánk, hogy valamiben uttörők legyünk.

Ezen tapasztalat leginkább iparos osztályunknál nyilvánul, holott éppen iparosainknak volna első sorban feladatuk szakmájuk tökéletesítését és idejüknek hasznos értékesítését érvényre juttatni.

Kevés oly iparágat ismerünk, a mely képes volna mesterét az évnek minden szakában egyformán, hasznosan foglalkoztatni és azt tapasztaljuk, hogy ezen, ugynevezett uborka-idejű téltelenséggel vagy legalább is nem kellő igyekezettel engedik elillani iparosaink, a nélkül, hogy

Kérjük a lejárt előfizetések szives megújítását.

észrevennék, hogy minden tétlen pillanat mily káros reájuk.

Az emberi erőnek kihasználása ép oly fontos a mai korban, mint az észszerű gazdálkodás; mindkettő főtenyezője a megélhetésnek melyek nélkül jólét, de még csak megélhetés sem képzelhető.

Hiába ügyes a mesterember, mert ha az egyébként munkára szánt szabad idejét nem értékesíti szakmájában, úgy soha sem fogja elérni célját: a nyugodalmas jólétet.

Minden szakmában léteznek a tulajdonképeni ipartól elütő, de azzal mégis szoros összefüggésben levő oly apró munkák, melyek a hulladékok felhasználásával hasznot hozók.

Értjük ezek alatt az ugynevezett apró ipar-cikkeket: *disz- és játéktárgyakat*, melyekre hazánkban még nem igen gondolnak, azok értékét meg nem becsülik.

Pedig tekintünk csak végig a kereskedések sokaságán, mindenhol találunk egyetmást, a mit ma a külföldről szereznek be, miknek készítésével ott még a gyárak is érdemesnek tartják foglalkozni s a miket magunk is elkészíthetnénk s ez által némi munkássággal pénzzé alakíthatnánk azon tömérdek nyersanyag-hulladékokat, melyek értékét ma még semmibe sem vesszük és vagy a szemétre dobjuk, vagy pedig az ószeresnek értékén jóval alul eladogatjuk.

Az anyaghulladékokkal a fejlettebb ipar-államokban bizony egész másképp bánnak el, mint nálunk iparosaink. Azokat, minthogy a munkáiknál felhasznált anyagot már felszámították, ingyenben maradtáknak tekintik s ezeknél már csak a ráfordított munka értéke jön számításba és igyekeznek is minél többet készíteni egy-egy tárgyból, hogy készítményeiket, mint tömegárut hozhassák forgalomba.

Iparosainknak arra kellene törekedni, hogy szabad idejökben csinos, izléses disz- és játéktárgyakat készítsenek, hogy megmentsek a különben kárba veszendő időt és anyagot és ez által boldogulásukat előmozdítsák.

Könnyen találhat minden szakmabeli oly apróbb tárgyakat a boltokban, a melyek készítésére vállalkozhatik s tanonczeit is foglalkoztathatja, csak akarat kell hozzá, hogy a saját üzeme mellé egy ugyancsak szakmájához tartozó és ügyességét fejlesztő foglalkozást gyakoroljon és azzal más különben kárba vesző sok értéket megmentsen.

Próbálkozzanak csak meg iparostársaink vele. A kezdet nehézségein még az esetben is könnyen tulleendik magukat, ha eleinte nem sikerülne is teljesen legyőzni azokat; de a kellő gyakorlat megszerzése után nemcsak időtöltési, hanem hasznothajtó munkának fogják tekinteni s éppen ezért örömmel fognak foglalkozni a hulladékok értékesítésével is.

Méltóságos Abonyi Emil urhoz,
mint az ipári közigazgatás főnökéhez, Budapest.

Méltóságos Urunk!

Oly gyakori a panasz több kerületi betegs-pénztár ellen és azokkal szemben oly tehetetlenek vidéki iparostársaink, hogy kényszerítve érezzük magunkat Méltóságodhoz fordulva, a bajok orvoslását kérni.

Legtöbb panaszt vettük az újvidéki kerületi betegsegélyző-pénztár ellen. Ha csak fele-részben felelnének is meg a valóságnak a velünk közölt esetek, már akkor sem szabadna megtérni a garázdálkodókat hivatalukban.

Hogy tájékozva legyen Méltóságod a nevezett betegpénztár elleni elkeseredésről, szószerint hozzuk a legujabban hozzánk érkezett levélnek egy töredékét, mely levél az, általunk külön levélben közölt, *ipartestület megbízásából jutott birto-kunkba* és így tiszteletteljesen kérjük Méltóságodat, kegyeskedjék tudatni szerkesztőségünkkel, hogy hajlandó-e vizsgálatot elrendelni és a panaszok alaposságának kiderítése után legszigorubbán eljárni a szóban forgó ügyben?

A közlemény. szövege:

„25/1903.

Tekintetes szerkesztőség!

Ipartestületünk tagjait az újvidéki kerületi betegsegélyző-pénztár már annyiszor zaklatta, részint be nem fizetésért, *pedig nyugtáik meg-vannak, hogy befizettek*, részint a nem jól bevezetett időért, vagy pedig ha mind meg volt és a tanoncz vagy segéd beteg lett, *ugy nem kaptak segélyt vagy ha orvos volt, azt nem fizet-ték, de az orvosságot meg kellett fizetni*, azonkívül már semmiféle segítséget nem kapott a beteg; azért a testület zugolódik. Panaszaikat az újvidéki kapitányi hivatal csak figurálja. Hová forduljunk panaszainkkal? s hogy lehetne segíteni, hogy a ker. betegs. pénztártól elszakadhassunk? mert untig elég bizonyítékunk van ellene, *hogy csak nyuzsa tagjainkat, feles költségeket okozván nekik, mindenféle idézésekkel az újvidéki kapitány-sághoz.*“

Ezek után igaz nagyrabecsülésünk kifejezésével vagyunk Méltóságodnak honfui üdvözléssel

„A Mi Lapunk“ szerkesztősége.

Felhívás.

Olvasóinkat felkérjük, hogy a mennyiben oly esetek jutnak tudomásukra, hogy közhivatalok kiirt szállításoknál a magyar ipart mellő-zik, ezen eseteket *lehetőleg kimerítően* tudassák szerkesztőségünkkel. A beküldők nevei részünkről titokban tartatnak.

Kereskedelmi törvényeink kijátszása.

Az „Egyetértés“-ből vettük át a következőket:

„Vannak azonban ezeknél sokkal veszedelmesebbek is. Azok állandóan itt vannak közünk és a hatóságok szemeláttára nemcsak bizonyos időszakokban, hanem folytonosan károsítják a magyar ipart és sajnos, olyanok tárogatásával, akiknek erkölcsi kötelességük volna a nehéz viszonyokkal küzdő hazai iparosokat támogatni. Ezek azzal hintenek port a hatóság szemébe, hogy látszólag nálunk is üzletet, vagyis inkább műhelyt nyitnak, de ezekben az üzletekben osztrák anyagot osztrák munkásokkal dolgoztatnak fel, ha ugyan itt dolgoztatnak, mert van olyan is, amelyik a megrendeléseket itt nálunk gyűjti ugyan össze, még pedig a legelőkelőbb körökből, de aztán Bécsbe küldi és ott csináltatja meg a megrendelt árukat. Ilyen czégek egyike az Ebenstein E. szabóczég, melynek a Koronaherczeg-utczában van az efajta üzlete, vagyis műhelye.

Ez a d-rék czég ebben a műhelyében írhat e-nbert foglalkoztat ugyan, de azok egyebet sem csinálnak, mint javítanak, foltoznak — a megrendelők használatban levő ruháit tartják rendben. Új ruha ebben az üzletben nem készül. Ha megrendelő jön, mértékét vesznek róla, felküldik Bécsbe, ott a ruhát kiszabják, összeállítják s aztán leküldik Budapestre próbára; innen ujjon felküldik Bécsbe, ahonnan aztán mint teljesen kész ruha kerül vissza Budapestre. És a czég százezreket szerez ilyen módon állandóan, kijátsza ily módon a megrendelések gyűjtéséről szóló törvényt, anélkül, hogy egy hajszála is meggörcsülne e miatt. Bá se hederit a törvényre s jókat nevet a markába, hogy a magyar szabók előtt, akik roszadoznak az adóteher alatt, a legjobb megrendelőket elhaláztatja. Mert — sajnos — előkelő megrendelői vannak, akik közt nem egy olyan névvel találkozunk, amelynek viselője már nem egyszer hangoztatott szép mondásokat arról, hogyan kell a magyar ipart pártolni. Ime, ilyen nevek szerepelnek köztük, mint: Luczenbacher, Tschögl Henrik, Tschögl Gusztáv, csetei Herzog Mór, Bischitz Arthur, halomi Deutsch Sándor, Frankl József, Kohner Zsigmond, Kohner Ágoston, Sonnenberg Imre, Linczer Imre, gelsei Guttmann Vilmos, dirisztai Fischei Béla, Brüll Géza H., dr. Bamberger Béla, dr. Basch Gyula, dr. Roenberg Gyula, Hirsch Jakab, dr. Bischitz Gyula, hevesi Bischitz Lajos, tószegi Freund Ferencz, tószegi Freund Salamon, Szécsi Pál, dr. Brüll Ignác, nátori Biró Ármin, Szitányi Ödön, Hanke Jenő, Juhász Albert, Felner Henrik igazgató, Strasser Sándor Izidor, Fachruch Károly, Gompercz Károly, Gompercz Miksa, dr. Lázár Sámuel, Ullmann Emil, dr. Altmann, Frischmann Jakab igazgató, Reimann Lázár igazgató, Veith Béla, dr. Dalnoky Béla, Werkner Zsigmond, Kobrák Mór, Schlesinger Samu, Schlesinger Mihály, zombori Stein Frigyes, Leipziger Vilmos, Prager Gyula igazgató, Weisz Lanfréd, Ormódi Vilmos, Basch Béla, Beimel Sándor, Csányi Ágost, Egyedi Lajos, Egyedi Arthur, Fuchs Vilmos dr. Guttmann Emil, Wahl Béla, Karsai Vilmos, Herzfeld Frigyes, Bolitscher Lipót.

Felhívjuk az iparhatóság figyelmét a nevezett czég működésére s arra, hogy tekintsen szét a város-

ban, tartson egy kis razziát az iparczégek közt s bizonyára fog még több hasonló szörű czégre akadni. Ne csak azokat a véletlenül kezébe került időszaki betolakodókat büntesse, hanem védje meg a magyar ipart és a magyar iparosokat azok ellen a magyarnak látszó, de igazán bécsi czégek ellen is, a melyek, mint az Ebenstein-féle, állandóan kijátszák a törvényt.

Ilyen idegen czégek nemcsak a fővárosban, hanem a vidék valamennyi kereskedelmi központtal biró városában vannak; sőt vannak olyan magyar, helyi benszülött czégek is, a kik szintugy, mint az osztrák ellenség, az itthon rendelt cikkekéről felvett méreteket Bécsbe küldik elkészítés végett, sőt ebből még titkot sem csinálnak.

A hazafiatlanságnak minő adaga kell ahhoz, hogy egy czég azzal még dicsekedni merjen, hogy ő Bécsben dolgoztat; minő arczátlanság kell ahhoz, hogy a magyar megrendelő előtt így merje meggyalázni a magyar ipart?

Biz az ilyen hazai czégek sem különbek az „Eb“-stein-féle czégeknél, a melyek „kutyába“ sem veszik a hazájuk gazdasági érdekeit; tudomást sem vesznek a hazai iparpártolási mozgalmakról.

Kétségtelen, hogy a hatóságok lelkiismeretes ébersége sok visszaélést megakadályozhat, de fennálló törvényeink alapján pusztán hatósági közbelépéssel lehetetlen az ilyen mű visszaélések meggátlása.

A törvény kijátszásának két forrása van: egyik maga a törvény fogyatékosága, mely nélkülözi a gyakorlati életet; másik a közönségnek hazafiatlansággal határos közönye a hazai érdekek iránt. Jól teszi az „Egyetértés“, hogy megnevezi azon milliomos urakat, a kik a magyarságot csak arra tartják jónak, hogy verejtsék árán milliókat harácsoljanak össze, de a mikor alkalmuk nyílik arra, hogy a milliókból jól kiérdemelt munkadíjban valamit visszajuttassanak, azt indokolatlanul inkább az osztrákoknak adják oly cikkekért, a melyeket a magyar ipar ép oly jól elvegezne.

A társadalom s a sajtó feladata ezen uraknak a hazafiságból leczkét adni s mi nem is késünk kimondani, hogy a főnt nevezettek eljárása hazafiatlan.

Nem hangsúlyozhatjuk elégszer, hogy a hazai iparpártolási mozgalomnak főfeladata volna az eszmét ugy a fogyasztó, mint a kereskedői körökben terjeszteni s átvinni a társadalom minden rétegebe; ezt legkönnyebben oly egyesületek alakítása által lehetne elérni, a melyek célul tűznék ki, hogy tagjaik csak hazai cikkekét használhatnak; feladatai közé fölvénné a hazai források kikutatását és a cikkeknek kiállítását s a mennyiben e törekvések a kereskedők részéről őszinte támogatásban nem részesülnének, fogyasztó-szövetkezeti raktárak alakítását.

Eszmezsere.

VI.

(Folytatás.)

A ki figyelemmel olvasta az e czim alatt megjelent előző közleményeket, őszinte elismeréssel kell hogy adózzék szerzőjének, kinek ipari szak tekintélye különben is országghírű.

A feldolgozott tárgyak érdekessége azonban nincs, de nem is lehet a felolvasás keretében kimerítve; mi sem érezzük magunkat felvértezve arra, hogy megbirkózzunk mindazon nagyfontosságú eszmékkal, melyek a felolvasás folyamán nyilvánultak s a nélkül, hogy szándékunk volna a felolvasónak érdemeit csorbitani, el nem hallgathatjuk nézeteinket.

A *kisiparról* szólva — Szerényi azt mondja — hogy „ne feledjük, hazánk kereken tizenkilencz milliót tevő lakosságának legalább huszadrészét teszi családtagjaival a kisiparos népesség; oly *tényező*, mely fölött még azok szempontjából sem lehet egyszerűen napirendre térni, a kik ennek halálharangját kongatják.“

A „*tényező*“ kifejezést később már „fontos *termelési tényező*“ kifejezés váltja fel s így tehát megállunk ezen két tételnél.

Felette örvendünk annak, hogy egy magas polczon álló ipari szak tekintély, a kisiparosnépességet hatalmas tényezőnek tekinti, de vajjon miként nyer ez beigazolást? Sajnosan tapasztaljuk, hogy ép a kisiparos népesség nem csak mint hatalmas, de még mint egyszerű tényező sem vétetik számba; évtizedek óta felhangzó panaszai még csak az intező körök küszöbéig sem voltak képesek eljutni, s habár állami mint nemzetgazdasági szempontból joggal megkövetelhetné az iparos népesség óhajainak teljesítését, nemcsak a polczon levők, de maguk a társadalom különböző osztályai is reá csak kicsinylőleg tekintenek.

Azon népesség pedig, mely e féle megtiszteltetésben részesül, alig lehet tényezőként elismerve, habár teljesen reászolgált is sokféle elismerésre érdemesítendő tulajdonságaival arra, hogy a társadalomban is elfoglalja azon helyet, mely őt tulajdokaépen jogszerint megilletné.

De lássuk csak, milyen elemből csoportosul az iparos népesség? Igaz, hogy akadnak a százazrek között elvétve munkakerülők is, de az iparos népességnek 99%-a nem azon körből toborzódott, a mely minden áron urhatnám és retteg a munkától; az iparos népesség azon elem, nem csak a mi hazánkban, hanem minden művelt államban, mely beigazolta, hogy „a munka nemesít“. De a nemesség ezen nemét, a valódi nemességet, az ugynevezett jobb családok nem keresik, s míg ettől irtóznak, a talmi nemességért áldozatokra is képesek.

Az iparos népesség már azért is, mert minden rendű és ranguakkal érintkezik s az által, hogy a hazánk legkiválóbb eleme, támasza,

valóban tényezővé válhatna mi nálunk is ép úgy, mint a művelt külföldön, ha a társadalom az iparüzést nem tekintené utolsónak, hozzája nem méltónak. S a társadalomban ha látunk is iparosokat, ők ott csak türt egyének, kiktől holmi hasznót remélnék, kik bizonyos czelokhoz jók, de nem annyira becsesek, hogy állandó tiszteletben részesüljenek, s így a jelen körülmények között sajnálattal bár, de ki kell mondanunk, hogy iparos népességünk a társadalom ítélete szerint nem tényező, azzá csak akkor fog lenni, ha az iparos pályára nem czélt tévesztett ifjakat küldünk, hanem ha megbecsüljük e pályát s egyenrangúvá tesszük a becsületes munkát minden egyéb könnyebb megélhetési móddal.

S ha ez az iparfejlesztéssel lépést nem tart, ha irányítóink nem törekednek ezen cél elérésének utját egyengetni, úgy iparosaink társadalmilag még nagyobb hanyatlásnak lesznek kitéve, mint ezt eddig tapasztaltuk és ez uton társadalmi tényezőkké soha sem válhatnak.

*Termelési tényező*knak sem igen tekinthetjük a kisiparosokat, nem azért, mintha erre képesek nem volnának, mert manapság akarva, nem-akarva, önfentartási ösztönből szakmájában mindenki tökéletesbül, hanem mert a külföld fejlettebb gyáripara készítményeit minden nehézség nélkül értékesítheti bárhol, elannyira, hogy nem csak nem lehet termelési tényező, hanem még a fentartásához szükséges munka kört sem képes megteremtteni.

Például említünk fel néhány kisipart, mely a gyáripar előtt maga termelte szakmájának czikkeit, pl. a *kovácsipart*, mely azelőtt szabad idejében patkókat és patkó-szegeket termelt: most munka alkalmával sem használ gyártott czikkeknél egyebet; a *szabóipart*, mely a gyári munka folytán ugyszólva tönkre tétetett; a *csipészipart*, melynél jobbadán már csak javítások nyujtanak munka-kört; az *asztalosiparost*, kit a vállalkozók, illetve kereskedők az egyenes fogyasztó közönségnél mintegy feleslegessé tettek s így tovább, elannyira, hogy ha csak magát a munkásságot nem akarjuk ilyenek minősíteni, minden más, csak termelési tényező nem.

Állandó nyomor és munkahiány uralkodik az iparosok körében, a mi ugyan az átalakuló viszonyok szüleménye, de a mit enyhíteni lehetne, ha a külföldi gyártmányok nem özönlenének be tulságos mennyiségben hazánkba, mert habár a hazai gyárak sem volnának kiméletesebbek a kisiparral szemben, még sem árthatnának annyit kisiparunknak, mert míg azok létesülnek, jöllehet a szakiparosok száma is csökkenne, de mert maguk a hazai ipartelepek és gyárak is foglalkoztathatnák iparosainkat.

Az ipartörvény módosításának szükségét határozottan elismeri Szerényi, a midőn mondja: „az a rendszer azonban, mely nálunk ma létezik, hogy van képesítés és még sincs, ez tényleg

tarthatatlan, ennek megfelelő módosítása okvetlen szükséges.“

1884. előtti években hasonlóan nyilatkoztak intézőink; elismerték, hogy az 1872. évi ipartörvény módosítást igényel, hogy az, a mi a nevezett törvény védelme alatt történik, nem szabad ipar, hanem valóságos szabadosság, korlátlan fejleménye iparunk végelpusztulásának, és — alkottak egy új törvényt.

Nem mondjuk, hogy a jó akarat hiányzott az új törvény szerkesztésénél, de bebizonyult, hogy a kik azt alkották, nem rendelkeztek tiszta látókörrrel feladatuk iránt; bebizonyult, hogy ők nem annyira segíteni igyekeztek a feljajduló iparosok bajain, hanem a végtelen panaszokat óhajtották elnémitani. Ezt bizonyítja a törvény tárgyalásakor előadójának azon kijelentése, hogy az alulról jövő nyomásnak engedve terjesztik be a kormányjavaslatot, a melynek szellemével magát nem azonosítja; ezt bizonyítja a sok, a törvény szellemével merőben ellenkező elvi jelentőségű határozat is és a mellett különféle oly kiváltságokat alkottak és különböző osztályokba soroltak egyes iparágakat, a melyek nagyon meg is köszönték volna kiváltságukat.

Most is elismerik intézőink az ipartörvény módosításának szükségességét és teljesen osztjuk azon nézetet, hogy nem lehet egyes államok példáit követni a törvény alkotásakor, hogy nagyon is meg kell fontolni, mielőbb egy vagy más irányban kimondatik a szó és a hazai viszonyok kell, hogy mérvadók legyenek a kérdés megoldásakor, de nélkülözhetetlennek tartjuk, hogy hallgattassék meg a vidék is, ne csak a fővárosi iparosok legyenek irányadók, kiknek érdekeik nem mindig azonosak a vidékiekéivel; ne csak az országos iparegyesület, a kereskedelmi és iparkamarák, hanem az ipartestületek is hivassanak fel közreműködésre az új törvény alkotásához. Adassék ki az ipartörvény-tervezet valamennyi iparos érdekeket szolgáló ipari szervezetnek, melyek belátásuk, nézetük szerint nyilatkozhatnak, mely nyilatkozatokból kormányunk kihámozza magának mindazt, a mire szüksége van és cselekedjék ezután legjobb belátása szerint az össziparosság érdekében.

Hisszük, hogy az érdekköröknek közvetlen meghallgatása után az alkotandó új törvény nem szorul majd rövid pár év múlva módosításra.

Az iparügyek rendezése egyike a legfontosabb feladatoknak. Mi azonban más szempontból is bíráljuk ezen kérdést, mint a hogy azt felolvasó tette. Azt mondja ugyanis:

„Ma az a való helyzet, hogy a jobb mesterek — az inasok tartásával járó terhek miatt — nem tartanak inasokat, míg mások tulnyomó mértékben ilyenekkel dolgoznak. Vannak műhelyek, melyek egyáltalában nem foglalkoztatnak segédek, hanem csak inasokat, másokban egy-egy segédre viszont aránytalanul nagyszámú inas esik.

Mindkét esetben egészségtelen verseny áll elő, mert az inas munka természetesen olcsó, tehát az illető mester olcsóbban termelhet — de egyúttal rosszabbul is — e mellett azonban koczkára tétetik a jövő iparos nemzedéke, a mennyiben senki sem törődik az inasok tényleges kiképzésével, úgy, hogy az ily uton szerzett képesítés igazi veszélyévé válik a kisiparnak, vagyis ez is azt mutatja, hogy a képesítés egymaga — bármily nagy körre terjesztessék is ki, — nem képes a kontárság ellen biztosítékot nyújtani.“

Mi szükségesnek tartjuk ehhez megjegyezni, hogy a felsorolt bajoknál sokkal nagyobb a *korlátlan számbani* inas tartás, minek folytán tultermés áll be a segédekben, a kik csakhamar önállósítva magukat, a tisztas iparosoknak terhére és kárára kezdik meg munkálkodásukat, gyarapítják az egészségtelen versenyt és lealacsonyítják a kézmű-ipar becsét, értékét.

Ha tehát igaz, hogy az inastartás kérdése a legfontosabbak egyike, mert nemcsak a jelenre, de főleg a jövő iparos nemzedékre van ez kiváló befolyással, úgy nemcsak arra szabad tekintenünk, hogy kontárok, *nem tanult iparosok* ne tarthassanak inasokat, még akkor sem, ha a jelenlegi törvény alapján üzletvezetőt alkalmaznak is, hanem főleg az tartassék szem előtt, hogy iparostanoncz ne lehessen, a ki bizonyos iskolai előképzettséggel nem bír, míg valamely középiskolának II. osztályát nem végezte. A jelenlegi törvény előírja, hogy tanonczul csak a 12-ik évet betöltött fiu vehető fel; a közoktatási törvény pedig úgy határoz, hogy a gyermek, betöltött 6-ik évében iskolaköteles, tehát ennek szigorú betartása mellett a fiu, a hol hat elemi osztály létezik, az elemieket 12-ik évének betöltésekor fejezte be, s így itt esetleg csak néhány hónapon át, a hol pedig csak négy elemi van, ott két éven át pályá nélkül tölti el éveit, míg inassá lehet és ez idő alatt elfeledi azon csekély szellemi anyagot, a melynek hasznát csak úgy vehetné, ha folytatólagos oktatásban részesül.

Az inasügy rendezésénél nem szabad figyelmen kívül hagyni azt sem, hogy ne szabadítottassanak fel segédekké olyanok, a kik tanoncziskoláztatás alóli felmentés végett csak mint „alkalmazottak“ szerepelnek, és csak később egy-két évre vétetnek fel tanonczokul. Egész szabatosan, félremagyarázhatatlanul és megváltozhatatlan időt kell megállapítani tanonczidőül, a minél azonban egyes iparágaknál — melyeknél alapos tudáshoz nagyobb idő igényeltetik — hosszabb tanonczidőt kellene megállapítani, hogy akkor, a midőn a felszabadult fiu mestert változtat, legalább a legszükségesebb szaktudással bírjon és ott, a hol munkát talál, helyét be is tölthesse.

Mi nem azonosíthatjuk magunkat azon nézettel, mintha az egyes iparágaknál észlelhető inas-számcsökkenés egyszersmint az iparágak

kimulását jelentené, mert ha egyes iparágak, melyek a túlélt igények szerint kézműzet gyanánt szerepeltek is egyes vidékeken, a beállott fejlettebb igények folytán a gyáripar részéről felöleltettek is, maga az iparág ki nem halt, csak átalakult és mivel a gyáriparral a kézműzet nem képes versenyezni, nagyon helyeseljük, ha ezen iparágokban a tanoncz sereg nem szaporodik, és ha a gyárak nevelik maguknak munkásaikat aként, a mint azokat használhatják.

Hogy mit szült a lelketlen inastartás, azt a gyakorlat mutatta statisztika nélkül is: munkanélküliséget a mestereknek, nyomort a segédeknek; tehát nagyon meg kell fontolni az e tekintetben hozandó törvényt, nehogy félszeg és egyvoldalu intézkedés még rosszabbítsa a helyzetet.

(Folyt. köv.)

Találmányi versenypályázat.

A „Feltalálók Országos Egyesülete“ pályázatot hirdet találmányokra.

A pályázat célja. A „Feltalálók Országos Egyesülete“ e pályázattal azt a célt tűzte maga elé, hogy a nagy közönség egy sor kiváló találmánnyal ismerkedjék meg, a melyek hivatalosan bebizonyítani, hogy a magyar feltalálók is tudnak helyes, jó és praktikus találmányokat csinálni. Ez ideig a magyar feltalálók találmányait nem vették elég komolyan azok, kiknek módjukban lett volna azok hasznosítását elősegíteni, de kapva kapnak a legcsekélyebb találmányon is, ha az külföldről került be hozzánk.

A pályázat tárgya. A pályázat tárgya egy olyan tömegáru gyanánt forgalomba hozható közhasználati cikk, mely belföldi anyagból előállítható.

A pályázat feltételei. 1. Csak ipari és kereskedelmi becsü találmány jöhet tekintetbe.

2. Kivánatik, hogy a találmány feltétlen újdonság jellegével bírjon és a német birodalmi szabadalmi hivatal újdonság tekintetéből való vizsgálatát kiállja. (Magyarországon nincs újdonsági elővizsgálat.)

3. A pályaművek 1903. augusztus 1-ig a „Feltalálók Országos Egyesületéhez“ Budapest, VII., Wesselényi-utca 41. sz. küldendők be.

4. A pályabírók összeállításáról a szakörök bevonásával a Feltalálók Országos Egyesülete gondoskodik.

5. Első díj az Egyesület által kieszközölni kívánt ingyenes világszabadalom (8 államra), második díj ingyenes magyar és német szabadalom.

6. Ha a pályázaton nem találhatók a feltételeknek megfelelő találmány, a mit a pályabírók kétharmad szavazattöbbséggel dönt el, úgy a pályázat megismétlendő.

7. A pályabírók legalább a magyar és német birodalmi szabadalommal már biztosított

találmányokat veszi csak bírálat alá. Minden találmány a törvényes védelem megszerzéseig a legszigorubb titoktartásban részesül. Az összes, már szabadalommal védett találmányokat nyilvánosan kiállítja a „Feltalálók Orsz. Egyesülete“. A kiállítás letele után a műveket a pályázók visszakapják elismervény ellenében.

8. A díjazott találmányok feltalálói egyébként teljesen birtokában maradnak tulajdonjoguknak.

Budapest, 1903. márczius 1.

A Feltalálók Országos Egyesülete.

Kérelem.

Évről-évre tapasztaljuk, hogy az iparos pályára legnagyobb részben csak a szegény napszámos, földmivelő szülő gyermeke — akit a szülők nem iskoláztathatnak — lép, aki ha belőle iparossegéd, mester lesz, mestersége után függetlenebbül élhet, biztos sorsnak néz elébe, mint a minőt otthonában, a szülői házban látott. Ez a jobb sors a társadalom ezen osztályára vonzóbb, mint arra, aki jobb környezetben élt és csak azért jutott a műhelybe, mert másképp és más téren boldogulni nem tudott.

Az eddigi tapasztalat bizonyítja, hogy a szegény nép aiból jó vezetés, gondozás mellett igenis lehet hivatásos iparosokat nevelni. Ezért minden lehető el kell követnünk, hogy ezen szegény ifjakon segítsünk. Addig a míg a mai kor ferde felfogása nem változik, a míg az iparos pályára a jobb s módosabb szülők képzetesebb fiai nem lépnek, neveléssel kell a mai tanonczsereg sorsán javítani. És ha a műhely mellett a tanoncziskola szűkre szabott ideje erre nem elegendő, akkor keresni kell egy segítő eszközt, melylyel a célt elérni, a magára hagyott ifju nemzedéket az önművelődés útjára terelni lehet. Ezen magára hagyatott ifjaknak oltalomra, gondozásra és vezetésre van szükségük, legalább akkor, a mikor szabad idejük van.

A trencsényi iparostanoncziskola tantszéklete egy részt, hogy a tanításban nagyobb eredményt érjen el, de különösen azért, hogy az ipariskolát látogató tanulókat az elzülléstől megmentse, f. hó 2-án tartott ülésében elhatározta, hogy a tanulók erkölcsi és hazafias érzületének fejlesztésére, a művelődés, haladás elősegítésére „Tanoncz-Otthon“-t létesít. A „Tanoncz-Otthon“ vasárnap és ünnepnaponként délután a maga körében biztos oltalmat nyújt tagjainak, továbbá figyelemmel fogja kísérni a tanulók munkásságát és erkölcsi viseletét a műhelyben és azon kívül; fejleszti az erkölcsi és ezzel kapcsolatosan a hazafias érzést, a melyre különösen itt e határszéli, nemzetiségi vármegyében égető szükség van; gondozza a mester és a tanuló közötti viszonyt; ápolni fogja az egymás iránt tartozó testvéri viszonyt s végül elősegíti az önművelő-

dést, s módot nyújt a tisztesség szórakozásra. Hogy ezen nemes cél: a tanulók művelődését, haladását elősegítsük, hogy az „Otthon“ a tanulók kedves látogató helye legyen, kell hogy rendelkezésünkre álljanak azon eszközök, amelyek ezen nemes cél elérésére szükségesek. Ilyenek: a könyvtár és a szórakozást nyújtó ártatlan játékok u. m.: domino, malom, kalapács és harang, tivoli stb. A fiatal iparos ifjak érdekében fordulok a n. é. közönség nemes célokra áldozni tudó részéhez s mély tisztelettel esedezem: kegyeskedjék az iparos tanulók „Otthon“-a részére a nélkülözhető játékokat adományozni. könyveket, szórakoztató játékokat adományozni.

A könyveket és játékokat az ipariskolai igazgatóság címére kérem küldeni. Az „Otthon“ nemes célját a n. é. közönség szives jóindulatába ajánlom.

Trencsén, 1903. márczius 19-én.

Bocsek György az „Otthon“ igazgatója.

Egy kis számadás.

Az országos központi hitelszövetkezet negyedik évi mérlege és évi jelentése fekszik előttünk, mely munkásságának sikeres eredményével számol be. Ha áttekintjük az évi jelentésben kitüntetett eredményt, öröm támad lelkünkben, mert nyilvánvalóan látjuk, hogy az összetartás, az együttérzés eszméje gyökeret vert a magyar társadalom minden rétegében.

De ha összehasonlítjuk hazánk legszegényebb megyéiben alakult szövetkezetek számát és részbetéiteit a Kánaának nevezett alföld megyéivel, különösen a Csongrád megyében alakult szövetkezetekkel, nem lehet eltitkolni az ezen téren való elmaradásunkat és szegényérzettel kell bevallanunk, hogy mi a szövetkezés, az egyesült erők érvényesítésének nagy horderejét nem ismerjük, a nemzetgazdasági eszmének e fontos tényezőjét nem becsüljük és a jólétre vezető utat kerüljük, ha az előttünk fekvő fényes eredmény után sem nyulunk azon eszköz után, melyet sinlődő gazdaságunk, pangó iparunk emelésére a szövetkezés nyújt.

Nézzük csak mily lázas mozgalom folyik az egész országban a szövetkezetek alapítása iránt?

A múlt évben a kereskedelmi törvény alapján alakult szövetkezetek száma 224 volt és ezzel az országos szövetkezetek száma 1511-re emelkedett. Ezen szövetkezeteknek összesen 317.845 tagja van, 917.922 üzletrészszel, 30.527.763 k értékben. Az üzletrészekből tényleg be van fizetve 14.050.495 k, a tartalékok 1.641.242 k-át tesznek ki, az országos hitelszövetkezet kötelekében álló szövetkezetek tényleges vagyona 15.691.787. koronát képvisel.

A vidéki szövetkezetek a múlt év végén 42.519.207 koronával tartoztak az orsz. központi szövetkezetnek.

Azon szövetkezetek, melyek pénzfőléssleggel rendelkeztek, 1.431.677 k.-át helyezték el takarékbetétképen a központnál.

Ezek szerint a szövetkezeti tagok átlaga 210, a legnagyobb szövetkezet 1347, a legkisebb 14 tagot számlál.

A vidéki szövetkezetek a saját vagyonukból és a náluk elhelyezett takarékbetétekből csak $\frac{3}{4}$ részt voltak képesek fődözni, a többi részt az orsz. központi szövetkezet fődözte, e szerint egy-egy szövetkezeti tag átlag 230 k hitelt élvezett a központtól.

Sajnos jelenség, hogy a fentemlített szövetkezetek között a tulnyomó rész gazdasági, az ipari szövetkezetek száma 75, vegyesen ipari és gazdasági 20, iparcsoport 35. A szövetkezetekben résztvevő iparosok száma összesen 29000, míg a gazdasági szövetkezetek tagsági száma 288.845, ezek a számok is bizonyítják az iparos-társaság nem helyeselhető tartózkodását.

A 35 szakcsoporton kívül, szövetkezeteink közül még 26 szakipari szövetkezet foglalkozott nyersanyag beszerzéssel, közös termelés vagy készítmények közös értékesítésével. Ezeknek a szövetkezeteknek és szakcsoportoknak egy része csak a múlt évben kezdte meg működését és mégis áruüzletük egész évi forgalma 1.800.000 k-át tett ki. Szövetkezeteink közül 14 vett részt közszállításokban, a melyeknek a múlt évi munkavállalatok értéke meghaladta a 900.000 k-át. A központ kötelekében álló szövetkezeteknek a lefolyt évben is $5\frac{1}{2}\%$ mellett bocsájtott kölcsönöket rendelkezésre.

Az országos központi szövetkezet gyors fejlődését és megizmosodását a következő összehasonlítási adatok tüntetik fel, kétségbevonhatlanul. A szövetkezet kötelekében álló tagok létszáma az 1899 éven 141.000 volt. 1900-ban már 193.000, 1901-ben 253.000 és a lefolyt évben 317.000-re emelkedett.

E jegyzett üzletrészek értéke ugyanazon idő alatt 14.789.000 koronáról 30.500.000 k-ára emelkedett. Ezen üzletrészekre tényleg be volt fizetve 1899-ben 6.521.000 korona, 1900-ban 8.137.000 k-a, 1901-ben 10.864.000 korona és az elmúlt évben 14.050.000 korona. A tartalék-alap 1902. évben 1.641.000 kor.-ra emelkedett.

A szövetkezet ez évi tiszta bevétele 725.611 k, tehát a múlt évi 593.900 k 81 fillérrel szemben 131.704 k 14 f üzleti költségéből levonva 463.732 k 14 f üzleti költségeket, marad tiszta jövedelem 261.879 kor. 40 fill.

Az országban van 3826 szövetkezet 278.454 taggal, kiknek takarékbetétei 8.208.000 koronát és megközelítőleg 1.000.000 korona tartaléktőkét képviselnek.

Ezen fényes eredmény például szolgálhatna Szeged iparosainak a most megalakulni készülő állandó iparcsoport-szövetkezet létrehozásánál, hogy az egyesülés, a kis erők tömörülése, minő előnnyel jár, jó kezelés mellett.

kimulását jelentené, mert ha egyes iparágak, melyek a túlélt igények szerint kézműzet gyanánt szerepeltek is egyes vidékeken, a beállott fejlettebb igények folytán a gyáripar részéről felöleltettek is, maga az iparág ki nem halt, csak átalakult és mivel a gyáriparral a kézműzet nem képes versenyezni, nagyon helyeseljük, ha ezen iparágakban a tanonc sereg nem szaporodik, és ha a gyárak nevelik maguknak munkásaikat aként, a mint azokat használhatják.

Hogy mit szült a lelketlen inastartás, azt a gyakorlat mutatta statisztika nélkül is: munkanélküliséget a mestereknek, nyomort a segédeknek; tehát nagyon meg kell fontolni az e tekintetben hozandó törvényt, nehogy félszeg és egyoldalú intézkedés még rosszabbítsa a helyzetet.

(Folyt. köv.)

Találmányi versenypályázat.

A „Feltalálók Országos Egyesülete” pályázatot hirdet találmányokra.

A pályázat célja. A „Feltalálók Országos Egyesülete” e pályázattal azt a célt tűzte maga elé, hogy a nagy közönség egy sor kiváló találmánnyal ismerkedjék meg, a melyek hivatva lesznek bebizonyítani, hogy a magyar feltalálók is tudnak helyes, jó és praktikus találmányokat csinálni. Ez ideig a magyar feltalálók találmányait nem vették elég komolyan azok, kiknek módjukban lett volna azok hasznosítását elősegíteni, de kapva kapnak a legcsekélyebb találmányon is, ha az külföldről került be hozzánk.

A pályázat tárgya. A pályázat tárgya egy olyan tömegáru gyanánt forgalomba hozható közhasználati cikk, mely belföldi anyagból előállítható.

A pályázat feltételei. 1. Csak ipari és kereskedelmi becsű találmány jöhet tekintetbe.

2. Kívántatik, hogy a találmány feltétlen újdonság jellegével bírjon és a német birodalmi szabadalmi hivatal újdonság tekintetéből való vizsgálatát kiállja. (Magyarországon nincs újdonsági elővizsgálat.)

3. A pályaművek 1903. augusztus 1-ig a „Feltalálók Országos Egyesületéhez” Budapest, VII., Wesselényi-utca 41. sz. küldendők be.

4. A pályabírók összeállításáról a szakörök bevonásával a Feltalálók Országos Egyesülete gondoskodik.

5. Első díj az Egyesület által kieszközölendő ingyenes világszabadalom (8 államra), második díj ingyenes magyar és német szabadalom.

6. Ha a pályázaton nem találtatnék a feltételeknek megfelelő találmány, a mit a pályabírók kétharmad szavazattöbbséggel dönt el, úgy a pályázat megismételendő.

7. A pályabírók legalább a magyar és német birodalmi szabadalommal már biztosított

találmányokat veszi csak bírálat alá. Minden találmány a törvényes védelem megszerzéseig a legszigorubb titoktartásban részesül. Az összes, már szabadalommal védett találmányokat nyilvánosan kiállítja a „Feltalálók Orsz. Egyesülete”. A kiállítás letelte után a műveket a pályázók visszakapják elismervény ellenében.

8. A díjazott találmányok feltalálói egyként teljesen birtokában maradnak tulajdonjoguknak.

Budapest, 1903. márczius 1.

A Feltalálók Országos Egyesülete.

Kérelem.

Évről-évre tapasztaljuk, hogy az iparos pályára legnagyobb részben csak a szegény napszámos, földmivelő szülő gyermeke — akit a szülők nem iskoláztathatnak — lép, aki ha belőle iparossegéd, mester lesz, mestersége után függetlenebbül elhet, biztos sorsnak néz elébe, mint a minőt otthonában, a szülői házban látott. Ez a jobb sors a társadalom ezen osztályára vonzóbb, mint arra, aki jobb környezetben élt és csak azért jutott a műhelybe, mert másképp és más téren boldogulni nem tudott.

Az eddigi tapasztalat bizonyítja, hogy a szegény nép háiból jó vezetés, gondozás mellett igenis lehet hivatásos iparosokat nevelni. Ezért minden lehető el kell követnünk, hogy ezen szegény ifjakon segítsünk. Addig a míg a mai kor ferde felfogása nem változik, a míg az iparos pályára a jobb s módosabb szülők képzetebb fiait nem lépnek, neveléssel kell a mai tanoncsereg sorsán javítani. És ha a műhely mellett a tanoncziskola szűkre szabott ideje erre nem elegendő, akkor keresni kell egy segítő eszközt, melylyel a célt elérni, a magára hagyott ifju nemzedéket az önművelődés útjára terelni lehet. Ezen magára hagyott ifjaknak oltalomra, gondozásra és vezetésre van szükségük, legalább akkor, a mikor szabad idejük van.

A trencsényi iparostanoncziskola tantestülete egy részt, hogy a tanításban nagyobb eredményt érjen el, de különösen azért, hogy az ipariskolát látogató tanulókat az elzülléstől megmentse, f. hó 2-án tartott ülésében elhatározta, hogy a tanulók erkölcsi és hazafias érzületének fejlesztésére, a művelődés, haladás elősegítésére „Tanoncz-Otthon“-t létesít. A „Tanoncz-Otthon” vasárnap és ünnepnaponként délután a maga körében biztos oltalmat nyújt tagjainak, továbbá figyelemmel fogja kísérni a tanulók munkásságát és erkölcsi viseletét a műhelyben és azon kívül; fejleszti az erkölcsi és ezzel kapcsolatosan a hazafias érzést, a melyre különösen itt e határszéli, nemzetiségi vármegyében égető szükség van; gondozza a mester és a tanuló közötti viszonyt; ápolni fogja az egymás iránt tartozó testvéri viszonyt s végül elősegíti az önművelő-

dést, s módot nyújt a tisztességes szórakozásra. Hogy ezen nemes cél: a tanulók művelődését, haladását elősegítsük, hogy az „Otthon“ a tanulók kedves látogató helye legyen, kell hogy rendelkezésünkre álljanak azon eszközök, amelyek ezen nemes cél elérésére szükségesek. Ilyenek: a könyvtár és a szórakozást nyújtó ártatlan játékok u. m.: domino, malom, kalapács és harang, tivoli stb. A fiatal iparos ifjak érdekében fordulok a n. é. közönség nemes célokra áldozni tudó részéhez s mély tisztelettel esedezem: kegyeskedjék az iparos tanulók „Otthon“-a részére a nélkülözhető hasznos és ismeretterjesztő könyveket, szórakoztató játékokat adományozni.

A könyveket és játékokat az ipariskolai igazgatóság címére kérem küldeni. Az „Otthon“ nemes célját a n. é. közönség szíves jóindulataiba ajánlom.

Trencsén, 1903. márczius 19-én.

Bocsek György az „Otthon“ igazgatója.

Egy kis számadás.

Az országos központi hitelszövetkezet negyedik évi mérlege és évi jelentése fekszik előttünk, mely munkásságának sikeres eredményével számol be. Ha áttekintjük az évi jelentésben kitüntetett eredményt, öröm támad lelkünkben, mert nyilvánvalóan látjuk, hogy az összetartás, az együttérzés eszméje gyökeret vert a magyar társadalom minden rétegében.

De ha összehasonlítjuk hazánk legszegényebb megyéiben alakult szövetkezetek számát és részbetéiteit a Kanaánnak nevezett alföld megyéivel, különösen a Csongrád megyében alakult szövetkezetekkel, nem lehet eltitkolni az ezen téren való elmaradásunkat és szégyenérzettel kell bevallanunk, hogy mi a szövetkezés, az egyesült erők érvényesítésének nagy horderejét nem ismerjük, a nemzetgazdasági eszmének e fontos tényezőjét nem becsüljük és a jólétre vezető utat kerüljük, ha az előttünk fekvő fényes eredmény után sem nyulunk azon eszköz után, melyet sinlődő gazdaságunk, pangó iparunk emelésére a szövetkezés nyújt.

Nézzük csak mily lázas mozgalom folyik az egész országban a szövetkezetek alapítása iránt?

A múlt évben a kereskedelmi törvény alapján alakult szövetkezetek száma 224 volt és ezzel az országos szövetkezetek száma 1511-re emelkedett. Ezen szövetkezeteknek összesen 317.845 tagja van, 917.922 üzletrészszel, 30.527.763 k értékben. Az üzletrészekből tényleg be van fizetve 14.050.495 k, a tartalékok 1.641.242 k-át tesznek ki, az országos hitelszövetkezet kötelekében álló szövetkezetek tényleges vagyona 15.691.787. koronát képvisel.

A vidéki szövetkezetek a múlt év végén 42.519.207 koronával tartoztak az orsz. központi szövetkezetnek.

Azon szövetkezetek, melyek pénzfőléssleggel rendelkeztek, 1.431.677 k.-át helyeztek el takarékbetétképen a központnál.

Ezek szerint a szövetkezeti tagok átlaga 210, a legnagyobb szövetkezet 1347, a legkisebb 14 tagot számlál.

A vidéki szövetkezetek a saját vagyonukból és a náluk elhelyezett takarékbetétekből csak $\frac{3}{4}$ részt voltak képesek földözni, a többi részt az orsz. központi szövetkezet földözte, e szerint egy-egy szövetkezeti tag átlag 230 k hitelt élvezett a központtól.

Sajnos jelenség, hogy a fentemlitett szövetkezetek között a tulnyomó rész gazdasági, az ipari szövetkezetek száma 75, vegyesen ipari és gazdasági 20, iparcsoport 35. A szövetkezetekben résztvevő iparosok száma összesen 29000, míg a gazdasági szövetkezetek tagsági száma 288.845, ezek a számok is bizonyítják az iparos-társaság nem helyeselheto tartózkodását.

A 35 szakcsoporton kívül, szövetkezeink közül még 26 szakipari szövetkezet foglalkozott nyersanyag beszerzéssel, közös termelés vagy készítmények közös értékesítésével. Ezeknek a szövetkezeteknek és szakcsoportoknak egy része csak a múlt évben kezdte meg működését és mégis áruüzletük egész évi forgalma 1.800.000 k-át tett ki. Szövetkezeink közül 14 vett részt közszállításokban, a melyeknek a múlt évi munkavállalatok értéke meghaladta a 900.000 k-át. A központ kötelekében álló szövetkezeteknek a lefolyt évben is $5\frac{1}{2}\%$ mellett bocsájtott kölcsönöket rendelkezésre.

Az országos központi szövetkezet gyors fejlődését és megizmosodását a következő összehasonlítási adatok tüntetik fel, kétségbevonhatlanul. A szövetkezet kötelekében álló tagok létszáma az 1899 éven 141.000 volt. 1900-ban már 193.000, 1901-ben 253.000 és a lefolyt évben 317.000-re emelkedett.

E jegyzett üzletrészek értéke ugyanazon idő alatt 14.789.000 koronáról 30.500.000 k-ára emelkedett. Ezen üzletrészekre tényleg be volt fizetve 1899-ben 6.521.000 korona, 1900-ban 8.137.000 k-a, 1901-ben 10.864.000 korona és az elmúlt évben 14.050.000 korona. A tartalék-alap 1902. évben 1.641.000 kor.-ra emelkedett.

A szövetkezet ez évi tiszta bevétele 725.611 k, tehát a múlt évi 593.900 k 81 fillérrel szemben 131.704 k 14 f üzleti költségből levonva 463.732 k 14 f üzleti költségeket, marad tiszta jövedelem 261.879 kor. 40 fill.

Az országban van 3826 szövetkezet 278.454 taggal, kiknek takarékbetétei 8.208.000 koronát és megközelítőleg 1.000.000 korona tartaléktőkét képviselnek.

Ezen fényes eredmény például szolgálhatna Szeged iparosainak a most megalakulni készülő állandó iparcsarnok-szövetkezet létrehozásánál, hogy az egyesülés, a kis erők tömörülése, minő előnnyel jár, jó kezelés mellett.

Ipartestületi ügyek.

Az országos iparegyesület ipartestületi szakosztálya márczius 28-iki üléséből. Molnár Mihály elnök. elmaradását kimentette Gelléri Mór igazgató.

Tárgyalásra kerül a kereskedelmi miniszter leirata, a melyben véleményes jelentést kér a budapesti *kávésipartársulatnak* az ipartörvény revíziójára vonatkozó javaslati ügyében.

A javaslatokat Kemény Géza társulati titkár ismertette és felolvasta az ipartársulat beadványában 12 pontba foglalt kívánalmakat.

Ezután dr. Soltész Adolf titkár terjesztette elő Gelléri Mór igazgatónak következő előadói javaslatát:

Mondja ki az ipartestületi és kisipari szakosztály, hogy

a) helyesli azt az elvet, hogy a kávéipar jövőre is az engedélyhez kötött iparok közé soroltassék;

b) hogy az engedély csak nagykoru és magyar honos, erkölcsileg teljesen kifogástalan egyéneknek adassék;

c) hogy a kávéiparosok kötelező társulatba s ha lehet, hatósági jogokkal felruházott testületekbe szorítottassanak;

d) ehez képest, hogy minden kávé az ipartársulat vagy testület tagjává lenni köteleztessek s hogy a társulat, illetve szaktestület véleménye az iparigazolványok kiadására és minden ez ipart érdeklő ügyben előzőleg kikérressék;

e) végre, hogy a fővárosban és egyes nagyobb vidéki városokban a kávéházak száma erkölcsi, társadalmi, ipari és konkurrenczionális szempontoknál fogva korlátoztassék és ez a jog a helyi törvényhatósági szabályrendeletben szabályoztassék.

Az a kérelem, hogy vidékenkint csak egyes szakmára terjedő ipartársulatok létesíttessenek, ellenkezik az iparegyesület elvi állásfoglalásával, mert mi azt akarjuk, hogy jövőre az ipartestületeknek minden iparos tagja legyen, tehát a kávéosok is, a kik így a szegődtetés, szabadítás, szakoktatás, békéltetés stb. tekintetében ugyanazon jogokat élveznék, mint a képesítéshez kötött iparok, a miből természetesen önként következnek, hogy Budapesten a kávéiparosok számára külön szaktestület volna létesítendő, vagyis, hogy a mostani társulat testületté volna átalakítandó.

Az előadói javaslatot a szakosztály egyhangulag, vita nélkül elfogadta.

Lehetőleg mindig csak magyar anyagokat használjunk ipar-cikkeink előállításához.

Magyar csak magyart pártoljon.

Kereskedelmi és iparkamarák.

A győri kereskedelmi és iparkamara mult hó 19-én ülést tartott.

A mult évi zárószámadások megvizsgálására a közgyűlés három tagu bizottságot küldött ki s megbizta az elnökséget, hogy azokat jóváhagyás végett a kereskedelmi miniszterhez terjessze fel.

A Győrött létesítendő munkaközvetítő hivatal ügyében kimondotta a közgyűlés, hogy a tervezett munkaközvetítő hivatal felállítását szükségesnek tartja ugyan, de Győrött való szervezését csak abban az esetben óhajtja, ha minden kamara székhelyén szerveztetik ily intézet, mert ellenkező esetben Győr város gyűlőhelyévé lehetne a munkanélküliek nagy tömegének s oly mérvű munkás-összetorlódás állhatna elő, mely ugy a városnak, mint az ipartelepeknek több kárt okozna, mint hasznot. Az intézet fenntartási költségeinek fedezését a kamara, tekintettel arra, hogy költségvetése szűk keretek közt mozog s állandó terhet magára nem vállalhat, a kormánytól várja.

Felterjesztést határozott el a kamara a következő ügyekben:

A 4 és 8 forintos (10 és 20 frank) aranyoknak a forgalomból való kivonása iránt.

A kereskedelmi cégeknek magyar nyelven való kötelező bejegyzése s a magyar helységneveknek a kereskedelemben való kötelező használata tárgyában.

A vámhitel kamatmentességének további fenntartása akként az autonom vámtarifáról szóló törvényjavaslat XVIII. cz. módosítása iránt.

Az 50 koronáig terjedő zálogkölcsonők bélyegilletékének elengedése s ezzel kapcsolatban a magánzálogüzlet-tulajdonosok kötelezése iránt, hogy a zálogjegy hátsó lapján oly kamattáblázatot alkalmazzanak, melyből a kölcsönvett összegnek bizonyos időre járó kamatai kivehetők legyenek.

Az ipartestületekből bekövetelt s adózási czélokra szánt kimutatásokra vonatkozó rendelet hatályon kívül helyezése tárgyában.

Rendeletek és elvi határozatok.

A hiányzó képesítés pótlása végett alkalmazott üzletvezetőnek nem kell állandóan az üzletben tartózkodnia. Budapest székes főváros tanácsának. A székes főváros tanácsa részéről mult évi szeptember hó 27-én 173.265 sz. a. hozott s az elsőfoku iparhatósági ítéletet részben megváltoztató másodfoku ítéletet, mely B. V.-né szül. G. I. budapesti lakost a borbély és fodrász ipar jogosulatlan gyakorlása által elkövetett és az 1884. XVII. t.-cz. 4. §-ába ütköző kihágás miatt ugyanazon törvény 156. §-a alapján 40 korona pénzbüntetéssel, illetve megfelelő elzárással bü-

tetett, továbbá A. F. budapesti lakos, fodrászt R. F. segédjének munkakönyv nélküli alkalmazása és az iparhatóságnál való be nem jelentése által elkövetett és az idézett törvényezikk 99. illetve 103. §-aiba ütköző két rendbeli kihágás miatt ugyanazon törvény 157. §-a alapján, de az 1878. évi V. t.-cz. 92. §-ának alkalmazásának 10—10, összesen 20 korona pénzbüntetéssel, behajthatatlanság esetén 1 napi elzárással bünteti, ellenben R. F.-t a jogosulatlan iparüzés vádja és következményeinek terhe alól felmenti, B. V.-né részéről a törvényes határidőben beadott felfolyamodás következtében megfelebbezett részben felülvizsgálat alá vettem. Ennek eredményéhez képest az idézett másodfoku iparhatósági ítéletet A. F.-re és R. F.-re vonatkozó részeiben felebbezés hiányában érintetlenül hagyom, B. V.-néra vonatkozó részeiben pedig megváltoztatom és ez utóbbi vádlottat a kihágás vádja és következményeinek terhe alól felmentem.

Ekként kellett határoznom, mert az 1884. XVII. t.-cz. 8. §-a értelmében, ha valaki képesítéshez kötött mesterséget kíván üzni, és képesítését igazolni nem tudja, üzletében oly nagykoru vagy nagykorunak nyilvánított egyént tartozik alkalmazni, a ki a 4., 5., 6. §§. határozatainak megfelel. A jelen konkrét esetben B. V.-né a törvény most idézett rendelkezéseinek eleget tett, a mennyiben — a tárgyratokból kivehetőleg — üzletében R. F.-t alkalmazta és azt az iparhatóságnál üzletvezetőnek szabályszerűen bejelentette. Igaz ugyan, hogy a bejelentett üzletvezető az üzletben nagyon ritkán vagy alig tartózkodott, ez a körülmény azonban a jogosulatlan iparüzés tényálladékát G. V.-né terhére nem állapítja meg és büntetés alapjául annál kevésbé szolgálhat, mert a törvény azt, hogy az üzletvezető állandóan az üzletben tartózkodni köteles, nem írja elő. Abból, hogy az üzletvezető az üzletben nem tartózkodik és a reá bízott teendőket elhanyagolja az üzlettulajdonos eléggé büntetve van abban a kárban, a mely a felügyelet hiánya miatt reá származik; kötelezni azonban az üzletvezetőt az üzletben való tartózkodásra épp úgy nem lehet, a mint nem lehet törvényileg meggátolni magát az üzlettulajdonost sem, hogy üzletéből tetszés szerint ne távozhassék. A f. évi január hó 15-én 5727. sz. a. kelt jelentésével felterjesztett ügyiratokat megfelelő további eljárás végett leküldöm.

A fontosabb teendőkkal megbízott magánhivatalnok felmondási ideje egy esztendő. A budapesti törvényszék az ipartestület betegsegélyző-pénztáránál alkalmazott irodavezető 1800 koronát kitevő évi fizetését, őt a szolgálatból elbocsátó ipartestülettel szemben megítélte, mivel — ugymond — a törvényes felmondási idő felperesre nézve, a kit fontosabb állásra, nagyobb fizetés mellett alkalmaztak, törvényes gyakorlatunk szerint egy év. A bpesti tábla ezzel szemben a

felperest keresetével elutasította, mivel az 1884. évi XVII. t.-cz. 92. §-a értelmében csak három havi felmondást vehet igénybe. Ellenben a Kuria az első bíróság álláspontjára helyezkedett és annak ítéletét emelte érvényre, az abban foglalt okok alapján.

A részvényes vallása. A ungvári Unió könyvnyomda r.-t. bejegyzését a beregszászi törvényszék megtagadta, a többek között abból az okból, mert a részvénytársaság alapszabályaiban kikötötte, hogy részvényesek csak görögkeleti vallásuak, vagy jogi személyek lehetnek.

H I R E K.

— **Felvétel ipari szakiskolába.** A pénzügyminiszter a jövedéki bírságalap fölös összegeiből fedezendő alapítványi helyek betöltése, valamint ösztöndíjak és ipartandíjak adományozása iránt pályázatot hirdet. Alapítványi helyek közül a jövő 1903—1904-iki tanév elejével a következők fognak betölteni: az állami ipari szakiskolák közül: a gölnczbányai állami vasipari szakiskolában 2 hely, a szegedi állami fa- és fémipari szakon 1 hely, a brassói állami fa- és kőipari szakiskolában a faipari szakon 1 hely, a székelyudvarhelyi állami kő- és agyagipari szakiskolában a kőipari szakon 3 hely, az agyagipari szakon 2 hely, a zalathnai állami kőfaragó- és kőcsiszoló-ipari szakiskolában a kőfaragó szakon 2 hely, kőcsiszoló szakon 1 hely. Egy egy alapítványi hely 500 korona évi ellátási díjjal van összekötve, mely összegért teljes ellátásban és szakoktatásban fognak részesülni. Felvételi feltételek: hat elemi vagy két középiskolai osztály sikeres befejezése, továbbá 12 éves életkor betöltése mellett ép és kifejezett testalkat. A tanulmányi idő a felsorolt valamennyi intézetben, a gölnczbányait kivéve és valamennyi szakosztályban 4 év. A gölnczbányai szakiskolában, mely egész különleges irányu és a fémiparnak csak a szerkovács ágát karolja fel, a kiképzés tartama 3 év.

— **Szabadkáról vettük a következő sorokat:** A helybeli butoriparos-segédnek munkaadóikkal szemben támasztott követeléseiknek megtagadása folytán kimondották a bérharcot, mely úgy az egyik, mint a másik félre áldatlan következményeket von maga után és helyesebben cselekedné munkaadó és munkás, ha megértve egymást, nem tennék ki magokat közbeszéd tárgyává. Sajnos, mindkét oldalról elhangzott az „azért sem“ makacs kifejezés és senki sem akar tágitani kimondott szavától, pedig a segédnek kívánalmi nem épen alaptalanok. Az ipartestületnek volna első sorban feladata megindítani a békéltető eljárást és az iparhatósággal egyetemben helyreállítani a rendet.

Ipartestületünk azonban tétlenül gyönyörködik a zürzavarban, sőt úgy látszik, mintha, ha nem is hivatalosan, a gyáros onnét kapná buzditásait. Az iparhatósági megbízottak közbenjárhatnának a főkapitánynál, hogy eleje vételessék az eddigi ellentétek kiélekedéseinek.

— **Ipari munkások jutalmazása.** A kereskedelmi és iparkamarák közlik a kerületbeli iparüzőkkel, (mesterekkel és gyárosokkal) hogy a pénzügyminiszter urnak folyó évi febr. 28-án 17455 sz. a. kelt rendelete értelmében az a beadvány, melyet a munkaadó ipari munkása megjutalmazása tárgyában intéz a kamarához, ugyszintén azok az iratok is, melyek a jutalom felvételeit képező körülmények igazolására szolgálnak, — *bélyegmentesen* állíthatók ki. Ezekre az iratokon fel kell azonban jegezni, hogy kizárólag erre a célra állított ki és hivatkozni kell a pénzügyminiszter előbb idézett rendeletének számára is.

— **Egy gyakorlati találmány.** Egyik szegedi nagyiparos-czég belfagya Lábdy Ákos a paprika-csomagolásnak ép oly csinos, mint ügyes és olcsó módját találta fel, melyet szabadalmaztatott. Lapunk szerkesztőségének is bemutatott ezekből öt nagyságot. A találmány különböző nagyságu, átlátszó hengerek, melyekben a paprika fogytáig elállhat a nélkül, hogy az zamatos csirájából és szép piros színéből vesztené avagy megfergesedhetne; előnye még az is, hogy ezen csinos hengerek oly sokféle nagyságban készülnek, hogy kiki tetszés szerinti mennyiségű paprikát vehet saját használatára. Feltaláló ismét-eladóknak kívánatra ily hengerekben szállítja a paprikát.

— **Pórujárt bécsi szabónő.** Ugyancsak megjárta egy bécsi szabónő, akit tiltott megrendelés gyűjtésén kaptak rajta. A Breyer C. bécsi előkelő szabóczég tulajdonosnője, amelynek opernringi divattermét sokan ismerik, ismét megjelent Budapesten, hogy a törvény tilalma daczára megrendeléseket gyűjtsön. Am az egyszer pórujárt, mert éppen abban a pillanatban, a mikor mintegy 10.000 korona értékű mintáit kicsomagolta, hogy azokat egy ismert nevű lipótvárosi hölgynek ajánlja, beléptek a hatóság emberei és a törvény nevében lefoglalták azokat. Breyerné megrémülve állott előkelő vevője oldalán és mialatt az előjáróság kiküldöttei a mintákat lepecsételték, elosont, nehogy személyes szabadságát is baj érje. Breyernét később hiába keresték; a szállodatulajdonos állítása szerint a legközelebbi vonattal visszautazott a császárvárosba. A lefoglalt minták sorsát az V. kerületi előjáróság legközelebb megtartandó tárgyalása fogja eldönteni.

A czeglédi iparos-ifjak asztaltársasága vasárnap d. u. tartotta alakuló közgyűlését új helyiségében, nagy lelkesedéssel a tagok, teljes számu részvételével. — A választás eredménye a következő: elnök: S. Nagy Domonkos,

titkár: Mészáros László, igazgató: Jász János, aligazgató: Sárík József, pénztáros: Lovas Lajos, alpenztáros: Sivók Pál, jegyző: Túry József, háznagy: Perjési Gábor, választmány: Simon János, Kovács Béla, József Imre, Kókény Sándor, Csizmadia János, Fridrik Árpád, Silzon Mátyás, Garab József, Jakab Károly, Nagy Imre, Jónás Károly, Túri János, Csizmazi Lajos, Tóth József, Juhász Ferencz, Kardos István. Az asztaltársaság működéséről annak idején megemlékezünk.

— **Jászberényről** értesítik lapunkat, hogy az iparos tanoncziskola téli tanfolyamának vizsgái alkalmával, melyek mult vasárnap tartattak meg, az iparostesterek „nagy érdeklődést” tanusítottak, a mennyiben mindössze ketten voltak jelen a vizsgán. Sajnos, nemcsak ott uralkodik ezen helyzet.

— **Schicht!** Ki ne ismerné már e cseh-primasz nevét? Országszerte élénk visszhangot keltett a lapunkban leleplezett legujabb impozitársága, melylyel hazai kereskedőinket törvénysértésekre csábítgatja. Veszprémbe is hasonló tartalmu leveleket küldözgetett, a hol azonban visszautasításban részesült, hogy — megmenetendő összeköttetéseit, személyesen jelent meg ott és megrendelőivel közösen munkálnak most a hazai szappanipar tönkretételén. Tudunkkal itt Szegeden is több kereskedő kapott az általunk támadott levelekből, de úgy látszik, ezeknek hazafiuságát nem sértette a cseh-pimaszság; titokban tartják a levelet. Valóban elszomorító a kereskedőink önzése, melynek még a hazafiuságot is alá rendelik!

— **Munkás jólét.** Az emberi élet küzdés és fáradozásból áll. A megélhetés módozata: a kenyérkereset, folytonosan leköti az egyeseket és a társadalmat. Mig az ember, a munkás egészséges, addig a megélhetése is biztosítva van, mert legyen az a munkás bármily szerény viszonyok közt is, annyit csak megkeres, a miből a napi szükségletét fedezheti. De ha beáll az öregség vagy munkaképtelenség: akkor igen sok helyen beáll a szükség, a nélkülözés és a nyomor. Hogy ez be ne következzen és az ipari munkások jövője is biztosítva legyen, ez előtt tíz évvel egy lelkes kis csoport állt össze s kölcsönösen szövetkezve megalakították a „Magyarországi munkások rokkant- és nyugdíjegyületét.” Ezen egyesület áldásos és messze kiható munkálkodásával már ezen évtized alatt is bebizonyította életrevalóságát és azt is, hogy egyedül a jótékonyosság, az emberszeretet szolgálatában áll. Az egyesületnek hetvenegy vidéki fiókpénztára és huszonegyezer tagja van; vagyona pedig kétszáznyolcvanezer korona. Mely összeg részben állami és székesfővárosi értékpapirokban, részben pedig a „Hazai Bank“-ban van elhelyezve. A vidék igen szép számmal van a tagok közt képviselve. Igaz, hogy „jó bornak nem kell czéger”, de mi még is helyénvalónak találánk, ha az intéző körök nagyobb tevékenységet fej-

tenének ki és jobban iparkodnának az egyesület céljait megismertetni. Szükséges ez, mert minél több taggal rendelkezne az egyesület, annál nagyobb tevékenységet fejthetne ki a jótékony-ság terén, annál több embert mentene meg az elzüllesztől és annál jobban biztosítaná a társadalmi jólétet, a mi pedig az állam alapját képezi.

— **Vizsgálat a betegsegélyző-pénztárban.** *Abonyi* Emil miniszteri tanácsos, a kereskedelmi miniszterium ipari közigazgatási osztályának vezetője, váratlanul vizsgálatot tartott az Általános Munkás Betegsegélyző-pénztárban, hogy a múlt évben rendszeresített ügykezelést megvizsgálja. A miniszteri tanácsos beható vizsgálat után mindent rendben talált.

— **Az esztergályosok bérharcza.** A bpesti esztergályos munkások gyűlést tartottak, melyen elhatározták, hogy bérharczba lépnek és megválasztottak egy öt tagú bizottságot, a melynek feladata a mesterekhez benyújtandó követelések kidolgozása.

— **A fővárosi IV—X kerületi vegyes ipartestület** e hó 1-én tartotta meg Schunda Vincze elnöklete alatt évi rendes közgyűlést, melyen napirend előtt elnök kegyeletes szavakban emlékezett meg hazánk nagy fia Kossuth Lajosról születésének 100 éves évfordulója alkalmából, valamint néhai Ráth Károlyról, ki évülhetlen érdemeket szerzett ugy az iparos téren, mint az iparirodalomban. A napirend során elfogadta azután a közgyűlés a zárószámadásokat, melyek főtételei a következők: a lefolyt év bevétele 6762 K 95 f., a kiadás pedig 5993 K 98 f. volt. A folyó évi előirányzatát kerek 6000 koronában állapította meg. A tárgysorozatból főlemlitendő még, hogy a testület alapjából 4000 koronát szavazott meg egy a testületi tagok részére alakítandó hitelszövetkezetre, melynek vezetését és felügyeletét az előljárásságra bizta.

— **Építőmunkások sztrájkja.** Szatmár-ról jelentik, hogy ott az összes kőmives- és ács munkások abbahagyták a munkát. Az összes építkezések szünetelnek, pedig most sok az építkezés, így a négy állami elemi iskolát is most építik. A munkaadók táviratilag más városokból rendelték munkásokat, a kik meg is érkeztek, de a sztrájkolók utiköltséget és két napi bért adtak nekik és rábírták őket, hogy elutazzanak. A munkaadók nem akarják teljesíteni a munkások követeléseit s így kilátás van rá, hogy egy ideig minden munka szünetelni fog.

— **A nagyváradi ács és kőmives iparos-segédék szakegylete,** mint lapunkat értesítik, 1903. évi április 12-én a „Feketesas“ szálló termeiben pénztára javára zártkörű mulatságot rendez.

— **A magyarországi építőmunkások szakegylete,** április hó 12-én Budapesten a József főherczeg szállóban dal- és táncmulatságot tart a munkánélküli szaktársak javára.

— **A katonai fősorozások,** a honvédelmi miniszter legújabb rendelete szerint, május hó 4-től június hó 20-ig fognak megtartatni.

— **Ipartestületi közgyűlés.** A jászberényi ipartestület f. évi apr. hó 7-én d. u. rendkívüli közgyűlést tart. A közgyűlés tárgyai: 1. Az iparos-tanoncziskolának az ipartestületi lakház beltelkén leendő fölépítésének elhatározása. 2. Az ipartestület előljárássága által kiküldött 8 tagú bizottság határozati javaslatának előterjesztése.

— **A dunaföldvári kath. legényegylet** m. elnöke föltiszt. Rathman Andor múlt hó 22-én délután felolvasást tartott az egyleti helyiségben. Igen szép szavakkal ecsetelte az ifjuságnak, hogy mi az élet küzdelme és hogy csakis ugy boldogulunk, ha az Isten áldása van rajtunk, ha vallásosak vagyunk és összetartók. Egyik vagy másik ne nézze le egymást, legyenek testvérek, így aztán a kitűzött cézít elérhetik. Majd szent Józsefről beszélt, hogy minő szorgalmas munkás volt és milyen kitartó, jólétben, nyomorban egyformán fohászzkodott Istenhez. Ezután Schlaag Ferencz szavalta el „A magyar ifjakhoz“ című, Petőfi gyönyörű versét, nagy hatással. Hasonló felolvasásokkal az ifjuság jobban művelődne és meg lenne védve az erkölcsi romlástól.

— **Hirlapírás a tengeren.** Mindenki előtt ismeretes, hogy a tengeri nagy személyszállító hajók ugy vannak berendezve, mint a szárazföldön a szállodák; megtalálja az utas a hajkon minden a kényelmének tetsző dolgokat: fürdőt, kávéházat, könyvtárat stb., melylyel a hetekre terjedő ut unalmait elűzheti. Egy hiányt mégis érzett a száraz földi „palkány“, a napi friss ujságot. A Marconi olasz mérnöknek nagy feltűnést keltő találmánya: a drót nélküli táviratozás ezen a hiányon is segített. Ezután a hajkon készült ujságok ép oly frissek és érdekes tartalmuak lesznek, mint a szárazföldiek, mert a drót nélküli táviró-gépezet a tengeren menet közben képes százezer kilométernyi távolságokból, bármely irányból, sürgönyöket fölvenni és leadni.

— **Uj szaklap.** A Budapesten immár négy év óta havonként megjelenő „Kőműves“ építőipari szaklap — mely a szakmunkások érdekének védelmét tűzte feladatául, a minek derekasan meg is felel — megszűnik, jobban mondva: címet váltóztat és bővebb tartalommal „Építő munkás“ címen fog május 1-étől kezdve megjelenni.

— **A magyar kir. kereskedelmi muzeum** keleti mintatára V., Váci-körut 32. sz. d. e. 9—12 óráig, továbbá a hazai termékek állandó kiállítása, a kereskedelem történeti gyűjtemény, a háziipari kiállítás pedig a városligeti iparcsarnokban d. e. 9—12, d. u. 3—6-ig megtekinthető. A ki Budapestre utazik, el ne mulassa ezen nevezetességeket megtekinteni.

A Trieszti Általános Biztosító-Társaság (Assicurazioni Generali)

f. é. márczius hó 18-án tartott 71-ik közgyűlésén terjesztettek be az 1902. évi mérlegek.

Az előttünk fekvő jelentésből látjuk, hogy az 1902. decz. 31-én érvényben volt életbiztosítási tőkeösszegek 611.558,220 korona 13 fillért tettek ki és az év folyamán bevett díjak 27.001,880 kor. 96 fillérre rugtak. Az életbiztosító osztály díjtartaléka 13.024,702 kor. 24 fillérről 160.189,849 korona 13 fillérre emelkedett.

A tűzbiztosítási ágban a díjbevétel 12.271,371 kor. biztosítási összeg után 20.219,214 korona 97 fillér volt, miből 9.132,779 korona 87 fillér viszont-biztosításra fordított úgy, hogy a tiszta díjbevétel 11.086,435 kor. 10 fillérre rugott, mely összegből 7.881,010 kor. 61 fillér mint díjtartalék minden tehertől menten jövő évre vitétt át; a díjtartalék tehát a tiszta díjbevétel 71,10%-át teszi ki. A jövő években esedékessé váló díjkötelezvények összege 82.371,684 kor. 24 fillér.

A szállítmánybiztosítási ágban a díjbevétel kitett 4.316,155 kor. 18 fillért, mely a viszontbiztosítások levonása után 1.457,860 kor. 40 fillérre rugott.

A betöréssel-lopás elleni biztosítási ágban a díjbevétel 363,700 kor. 26 fillért tett ki.

Károkkért a társaság 1902-ben 25.473,446 korona 86 fillért folyósított. Ehhez hozzáadva az előbbi években teljesített kárfizetéseket a társaság alapítása óta károk fejében 742.014,072 kor. és 65 fillérnyi igen tekintélyes összeget fizetett ki. Ebből a kártérítési összegből hazánkra 138.794,885 kor. 03 fillér esik.

A nyereség tartalékok közül, melyek összesen 20.313,106 korona 94 fillérre rugnak, különösen kiemelendők; az alapszabály szerinti nyereségtartalék, mely 5.250,000 koronát tesz ki, az értékpapírok árfolyam ingadozására alakított tartalék, mely a 3.729,624 korona 17 fillér külön tartalékkal együtt 14.010,830 korona 16 fillérre emelkedett, továbbá felemlitendő még a 160,000 koronára rugó kétes követelések tartaléka. Ezekon kívül fennáll még egy 726,138 korona 39 fillért kitevő külön alap, melynek az a rendeltetése, hogy az életbiztosítási osztályban a kamatláb esetleges csökkenését kiegyenlitse.

A társaság összes tartalékjai és alapjai, melyek elsőrangú értékekben vannak elhelyezve, az ideai átutalások folytán 190.319,427 korona 11 fillérről 208.632,918 korona 73 fillérre emelkedtek, melyek következőképpen vannak elhelyezve:

1. Ingatlanok és jelzálog követelések	33.144,493 K 62 f.
2. Életbiztosítási kötvényekre adott kölcsönök	18.600,000 K 19 f.
3. Letéteményezett értékpapírokra adott kölcsönök	682,782 K 13 f.
4. Értékpapírok	141.290,011 K 09 f.
5. Tárczaváltók	1.035,953 K 91 f.
6. A részvényesek biztosított adóslevelei	7.350,000 K — f.
7. Bankoknál levő rendelkezésre álló követelések, készpénz és az intézeti követelése, a hitelezők követeléseinek levonásával	6.529,676 K 79 f.

Összesen . 208.632,918 K 73 f.

Ezen értékekből 43 millió korona magyar értékekre esik.

Mindenki tudja, hogy a Mauthner-féle impregnált takarmányrépamag a legnagyobb termést adja, hogy konyhakerti magvaiból a legjobb főzelék és zöldség terem és hogy virágmagvaiból fakad a legszebb virág. Szóval a Mauthner-féle magvak a legjobbak, készletei a legnagyobbak és árai igen olcsók.

Vállalatok és árlejtések.

(Az e rovatban közölt ajánlati versenyekről — melyek érdekelhetik gazdasággal is foglalkozó iparos, valamint kereskedő olvasóinkat is — bővebb felvilágosítással készséggel szolgálunk, ha a kérdésekhez a megfelelő válasz-bélyeg van csatolva.)

A m. kir. államvasutak igazgatósága 1904. januártól 1906. év végéig szükségelendő különféle fénymázak szállítása. Bánatpénz 5%. Határidő: április 16. Ajánlati feltételek az anyag- és leltárbeszerzési szakosztálynál (Bpest, Andrassy-ut 73. II. em., 46. ajtó) megtekinthetők.

A kolozsvári m. kir. államépítészeti hivatal a kolozsvári megyeház II. emeleti mennyezetének helyreállítása 10,512 kor. 43 fill. Bánatpénz 5%. Határidő: április 8.

A m. kir. államvasutak zágrábi üzletvezetősége a vonalain levő szolgálati óráknak f. évi június 1-től 1906. május 31-ig javítása és jókarbantartása. Határidő: április 15.

A csongrádmegyei alispáni hivatal 8268 folyóméter közútnak műuttá való kiépítésére 116,283 kor. 06 fill. előirányzott költség. Bánatpénz 5%. Határidő: április 18.

Kérdések és feleletek.

Kérdések.

20. sz. Szabad-e asztalosoknak záratat és vaspántokat, szóval kovácsmunkát is végezni?

Feleletek.

20. számhoz. Az asztalos nem készíthet vaspántokat vagy záratat, azt ő vagy készen vásárolja vagy készítteti és így csak az elvállalt munkát fejezi be a vasalással, amit megtiltani nem lehet.
K. J., lakatos.

Engedélyek a kikészítési eljárásra.

Osztrák czégek részére.

Egy kiviteli czégnek lenből, pamutból, fél és tiszta selyemből való szalag- és paszomány-áru és az összevarráshoz való len- és pamut-fonalak, ugyszintén varróselyem, továbbá kieszabott pamut len, fél és tiszta selyembetétek vámmentes behozatalára, az azokból előállított piperczikkek kivitelének feltétele mellett.

Hasznos tudnivalók.

(Ezen rovat alatt állandóan közölni fogunk a gyakorlati életben előforduló hasznos tudnivalókat, hogy azokat adandó alkalmakkor t. olvasóink értékesíthessék.)

Chrom-nyv. (Üveg, porcellán stb.-hez) 10%-os vizes gelatinoldathoz közvetlenül a használat előtt 0.2% káliumbichromát oldatot adunk s az e ragasztóval bekent tárgy törött részeit jól összepréselve, napfényen kiszáritjuk.

Nedves falak bevonása. 15 kiló égetett meszet 20 kiló vízben megoltunk. Az így nyert pépet 10 kiló kaucsuknak s 100 grm. karbolsavnak 50 kiló forró lenolajirniszben való oldatával hozzuk össze. A tömeget azon forrón felkenjük a nedves falra. Ha a tömeg igen sűrű, terpentinolajjal higítható. A fölkezt anyag megszáradása után a folt pakkolópapírossal beborítandó, azután befesthető, vagy falszőnyeggel ellátható.

Fekete bevonat iskolai, hirdető stb. táblákra. Lemérünk 8 r. sellakot, 8 r. párizsi feketét, 0.5 rész párizsi kéket, 4 r. égetett umbrát 10 r. siccativ-ot és 70 rész borszeszt. A sellakot feloldjuk a borszeszben, a többi anyagot pedig egymással elkeverve a sellak oldatához adjuk. Az így nyert folyadék — ha ahhoz még kevés iszapolt krétát, velencei terpentint és horzsakő-(Bimstein)-port teszünk s az egészet jól össze-rázzuk — kész a használatra.

Országos vásárok.

Április 6. Deliblat, Kékes, Mehádia, Mezőberény, Szarvák (Sopronm.), Túr-Terebes, Titel.

Április 7. Dorosma, Magyaros.

Április 8. Eperjes, Fülöpszállás, Mike, Nagy-Mihály (Zemplénm.), O-Becse, Tolcsva.

Április 9. Batta (Tolnam.), Erdővég, Kenderes, Király-Daróc, Pelsőcz (Gömörm.), Polonka.

Április 10. Kutyfalva.

Április 11. Besztercze, Monoszló (Zalam.), Tab.

Április 12. Csege, Halmágy, Kónyi, Nagy-Harsány, Várpalota, Szt.-Györgyvölgy (Zalam.), Szt.-Lőrincz.

Április 13. Maros-Ujvár, Nagy-Bacson, Vrány.

Április 14. Alsó-Porumbák, Dunapataj, Mindszent.

Április 15. Acsa, Déva-Ványa, Edelény, Tisza-Füred, Józseffalva, Kuti (Nyitram.), Mártonhegy (Nagy-Küküllóm.), Nagy-Károly, Nagy-Szalonta, Német-Szt.-Miklós, Nyirbaktá (Szabolcsm.), Szt.-György (Torontálm.), Tisza-Lucz.

Április 16. Kavarszko, Nagy-Majtény (Szatmárm.), Tóth-Keresztur.

Április 17. Baán (Trencsénm.), Bajmócz, Girált, Jankovác, Mohács, Pivnicza, Rác-Keve, Remete (Szepes-megye), Rittberg, Szabéd, Szt.-László (Torda-Aranyosm.), Török-Szt.-Miklós.

Április 18. Heves, Mágocs, Somogyvár, Topolya (Bácsm.), Tura (Pestm.), Zomba.

Április 19. Hódság.

Április 20. Buza, Gattája, Gyalu, Jolsva, Komádi, Merczifalva (Temesm.), Necz-pál (Turóczm.), Szt.-Sebestyén, Szőreg, Zurány (Mosonm.)

Vásár áthelyezések.

A kereskedelemügyi m. kir. miniszter megengedte, hogy:

a Moson vármegye területéhez tartozó Párdorf községben a folyó évi április hó 10-ére eső országos vásár ez évben kivételesen f. évi április hó 8-án;

a Szilágy vármegye területéhez tartozó Kraszna községben a f. évi április hó 13 és 14-ére eső országos vásár ez évben kivételesen f. április hó 6 és 7-én;

a Máramaros vármegye területéhez tartozó Máramarossziget r. t. városbn a folyó évi október hó 12 és 13-ára eső országos vásár ez évben kivételesen f. évi október hó 19 és 20-án;

a Baranya vármegye területéhez tartozó Szent-Lőrincz községben a folyó évi április hó 12-ére eső országos vásár ez évben kivételesen f. évi április hó 9-én;

a Zemplén vármegye területéhez tartozó Gesztely községben a f. évi április hó 14-ére eső országos vásár ez évben kivételesen április 7-én;

a Jász-Nagy-Kun-Szolnok vármegye területéhez tartozó Dévaványa községben a f. évi április 11 és 12-ére eső országos vásár ez évben kivételesen f. évi április hó 18 és 19-én tartassék meg.

Szerkesztői üzenetek.

(Valamennyi olvasónknak szívélyes üdvözlötünk.)

Sztára J. Bajmok. Egy felosztott gyűlésen a felosztás előtt hozott határozatok, ha azok meg nem feleltek, *érvényesek.* Egy újabb gyűlésen csak a még le nem tárgyalta ügyek vehetők napirendre. A letárgyalta ügyekről szóló határozatok azonban a megjelölt hitelesítők által *fejtétlenül aláírandók,* különben mint nem tárgyalta tekintethetnének és csak azon esetben veendők fel az új gyűlés tárgyai közé, ha a hitelesítők a jegyzőkönyvet aláírni vonakodnának. Ez esetben az új meghívóban ezen körülmény felemlítendő volna.

Békésmegyei. Ugyanez szól Önnek is. Tul elfoglaltságunk miatt nem jutottunk külön levél írásához.

Beretvási János Gy—a. Szegeden nem létezik fegyház, hanem „Csillag-börtön“ elnevezés alatt egy olyan fogda, a melyben 15 évre is elítélt egyének — sajnos — iparszerűleg is foglalkoztatnak.

Temesvárra. Becses soraira csak hétfőn fogunk kimerítően válaszolni. Köszönöm bizalmát.

Högyési ipartestület. Becses sorait vettük mit elismerünk.

Előfizetések elismerése:

Polgári olvasókör Orosháza, Nagy-György Bálint H.-M.-Vásárhely, Koczór János Orosháza, Kratochwill Gyula Makó, Iparos olvasókör Ó-Kanizsa, Iparos olvasókör Békés, Iparos olvasókör B.-Csaba, Hejk István Gödöllő, Hajdu József H.-M.-Vásárhely, Horváth Pál Orosháza, Daniborg Mór N.-Várad, Blaskó Istv. B.Csaba.

Kérjük olvasóinkat, kérdézködések vagy megrendeléseknél, „A Mi Lapunkra“ hivatkozni leveleikben.

A NAGYSZEBENI * * * * * FÖLDHITELINTÉZET
TÖRLESZTÉSES KÖLCSÖNÖKET

4½% és 5% záloglevelekben engedélyez rendkívül előnyös föltételek mellett földbirtokokra és nagyobb vidéki városokban — megelőző helyszíni szemle után — bérházakra is. A tőke a kamatfizetéssel együtt félévi részletekben törlesztetik 30½, 38, 40½ vagy 50 év alatt. **A kölcsönök készpénzben fizetnek ki a záloglevelek teljes névértékében.** Kölcsönajánlatokat elfogad és minden fölvilágosítással készségesen szolgál

Halmi Mór,

„Bank- és Jelzálogkölcsön-üzlete“
 Szeged, Tisza Lajos-körut 27.

Asztalosok és
butorgyárosok
 figyelmébe.

A legszebb kivitelű
 sárga- és vörösréz
BUTORVASALÁST

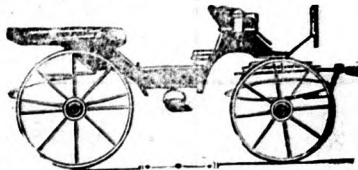
készíti
SEELENFREUND S.
 butorvasalás készítő,
 véső-mester.
 SZEGED, Valéria-tér 9. sz.

Az Alföld legnagyobb kocsigyártó telepe.

IFJ. HODÁCS JÁNOS

SZEGEDEN, Kistisza-utca 4. szám, Maros-utca folytatás.

Allandó nagy raktár

kész hintókból.

Képes árjegyzék kívánatra ingyen.

KUNITZER JENŐ

ortopéd és különlegességi cipész-üzlete
 SZEGEDEN, Kossuth Lajos-sugárút,

szemben a Csikós-féle sörcsarnokkal

Kitűnő munkámmal a legkényesebb igényeket is legjobban kielégítem. Erzékeny lábaknál felette nagy gondot fordítok.

Gyors, pontos, gondos és cseső munkát ígérve, kérem becses rendeléseit.

Fűtő-anyagok

legjobb és legolcsóbb bevásárlási forrása

Schlésinger Mór

tűzifa- és szén-kereskedésében
 Szegeden Párisi-körut 35.

Telefon 146. szám.

Ajánlok szobafűtéshez legjobb minőségű **Karolinbányai porosz szalon-szenet, légszusz-pirszenet** és legjobb minőségű **hazai petroszényi koczka-szenet.** — Kereskedők és iparosok figyelmét különösen felhívom a tisztán kezelt **fa-szenemre.**

Tűzifa felaprítva is megrendelhető, mit házhoz szállítok.

Pontos és lelkiismeretes kiszolgálásért kezeskedem.

Országos műfestészeti, iparművészeti intézet.

Főt. papságnak biboros hercegprimás Ő Eminenciája, 67.698. sz. a. és Tolnai Festetich Tasziló gr. ur ő nagymélt. által ajánlva. Az oktatást ő nagymélt. Császka Gy. kalocsai érsek ur nagylelkű áldozatkészsége folytán olaszországi műfestők és műmárványozóktól nyertem.

Számos elismerő nyilatkozat.

!!!Pártoljuk a magyar iparművészetet!!!

Templomfestés stíl szerint. Gipszmárvány (stucco). Oltárképek, oltárépítés és márványozások. Tervek, rajzok készítése, nagyítása. Toronykereszt aranyozások állvány nélkül. Olajba festett oltárképek festése művészi kivitelben bámulatos oltáron.

1 kép 240 cm. m. 140 cm. széles	80—120	frtig
1 " 180 " " 120 " "	50	80 "
1 " 83 " " 55 " "	25—68	"

Szegényebb községek 25% engedményben részesülnek.

Legujabb találmányom **nedves falaknak szárazzá tétele** festés által, grundolás felesleges, hulladékok nem léteznek a

magyar új enyv néi,

amely kizárólag csak nálam kapható. — **100 kilo 25 kor.,** úgy, hogy meghigitva egy kiló enyv **csak 4 fillérbe** kerül. De a festőnek azáltal is nagy előnyére van, mert oly kész enyvvet kap, amelyet bármily vízzel megritkíthat, szagtalan, főzni nem kell és sok időn át tartható, mert nincs romlásnak kitéve.

BÁTORI (BLASKOVITS) MIHÁLY, műfestész,
 Szabadka, VII. ker., Erdő-utca 66. sz.

TRIESZTI ÁLTALÁNOS BIZTOSÍTÓ-TÁRSASÁG
(ASSICURAZIONI GENERALI)

Budapest, V., Dorottya-utca 10. szám.

A „Hírek“ rovatban közöljük a TRIESTI ÁLTALÁNOS BIZTOSÍTÓ-TÁRSASÁG, a legnagyobb, leggazdagabb és legrégebb biztosító intézetünk mérlegének főbb adatait. Teljes mérleggel a társaság mindenkinek, a ki e czólból hozzá fordul, a legnagyobb készséggel szolgál.

Az intézet elfogad: élet-, tűz-, szállítvány-, üveg-, betöréses-lopás-, harangtörés és repedés elleni biztosításokat. Közvetít továbbá: jégbiztosításokat a „Magyar jég- és viszontbiztosító r.t.“, valamint baleset elleni biztosításokat az „Első o. általános baleset ellen biztosító-társaság“ számára.

A szegedi főügynökség:

Scheinberger és Popper.

Pály Testvérek
vasöntöde és gépgyára
Szegeden, Kálvária-utca.

Gyárt:
Borsajtókat.
Felvonó darut.

ELVÁLLAL:
Gépjavitásokat, új gépek és géprészek, vasöntvények készítését. Szig- és fogaskerekek, tengők, csapágyak-, gőzmalom-, téglagyár- és kendergyár berendezéseket.

Olvassuk!

Fontos!

Nélkülözhetlen háztartási, ipari és gazdasági cikkek!

KIZÁROLAG HAZAI GYÁRTMÁNYU
legsolidabb kivitelű kefeárúk a legolcsóbb árak mellett kaphatók:

Ifj. Vajda Sámuel

kefeárugyár nagybani raktárában
SZEGEDEN, Vár-utca 1. szám.

Vidéki megrendelések pontosan és lelkilameretesen utánvét mellett eszközöltetnek.

Eladás nagyban és kicsinyben.

Eladás nagyban és kicsinyben.

Árjegyzék

kívánatra

ingyen

és bérmentve.

Frankel Jakab

első alföldi paszomány-áru ipartelepe

Szegeden,

készít mindennemű női- és butor-paszomány-árukat a leggyorsabbtól a legfinomabb kivitelben a legjutányosabb árakon.

Tisztelt iparostársaimat kérem hazai készítményeimet támogatni, kiknek bármily becses megrendeléseit kiváló gondnal eszközölöm.

Tisztelettel

Frankel Jakab paszományos,
Szeged, Ipar-utca 1.

Kitüntetve a szegedi iparpártoló-bizottság által elismerő oklevéllel.

Szives figyelmébe.

Van szerencsém a n. é. uri közönség szives tudomására hozni, hogy a már évek óta Szegeden, a Feketesas-utczában, a Feketesas szállodának átellenében levő

FODRÁSZ-ÜZLETEMET

egészen újonnan berendezve, a kornak megfelelőleg szereltem fel.

T. bérlőim részére kívánatra külön fiókok állanak rendelkezésükre.

Készleten tartok elsőrendű illatszereket, bajszkötőket stb. minden e szakba vágó cikkekkel a legjutányosabb árakon. — Üzleten kívüli bérleteket a legjutányosabb és pontos kiszolgálás mellett eszközölöm.

Szives pártfogását a n. é. közönségnek kérve, vagyok

kiváló tisztelettel

Mixich György, borbély és fodrász.

A kinek mezőgazdasági birtokát vagy szilárdan épült városi bérházát 5 1/2 %-nál nagyobb kamatu kölcsön terhelni vagy egyáltalában kedvező jelzálog hitelt óhajt, forduljon bizalommal K. L. jelige alatt „A Mi Lapunk“ kiadóhivatalához. — 1000 koronánál kisebb hitel nem nyújtatik. — Válaszbélyeg kéretik. — Közvetítési díj nincs.

MAGYARHON ELSŐ, LEGNAGYOBB ÉS LEGJOBB HIRNEVŰ ÓRAÜZLETE.

Alapítva 1847.

Brausweller Janos
Szegeden. Cs. és kir. kizárólagosan szab. chronometer- és műórák, főtálatója a remontoir ingaóráknak stb. stb.

ÓRÁK, ÉKSZEREK 10-évi jótállással RÉSZLETFIZETÉSRE

Képes árjegyzék bérmentve. Javítások pontosan eszközöltetnek.

Törlesztéses kölcsön.

Városi bér- és lakházakra, telkekre, mezőgazdasági birtokokra, sőt még csak építkezés alatt levő bérházakra is a létező

legolcsóbb jelzálogi törlesztéses pénzkölcsön

nyerhető az alábbi évi annuitások mellett: 10 éves kölcsönöknél 12-82%-ra, 20 éves kölcsönöknél 7-60%-ra, 30 éves kölcsönöknél 6-10%-ra, 40 éves kölcsönöknél 5-40%-ra, 50 éves kölcsönöknél 5%-ra, mely százalékban úgy a kamat, valamint a törlesztéses hányad már befoglaltatik. Községi tartozások convertáltatnak a legolcsóbb kamatláb mellett. A fel részéről a kölcsön bármikor visszafizethető.

Pongrácz Mihály és társa
bank- és váltóháza
S Z E G E D E N.

BRAUN JÁNOS
első alföldi hangszerkészítő és látszerészeti üzlete
Kárász-utca 7. **S Z E G E D E N.** Kárász-utca 7.

Az eredeti
GRAMMOPHON
tulajdonosának élvezetet nyújt,
míg utánzatok csak bosszúságot okoznak!

Tisztán és érthetően beszél a világ minden nyelvén, nevet, dalol, zenél. — Visszaadja a világ legkitünőbb szónokok beszédeit és énekesek, valamint egész zenekarok hangjait a leghűbben.
Mivel automatikusan is kapható, pénzbedobással vendéglősök és kávéházak részére, szórakoztatás mellett, még jó keresetforrás is.

Eredeti gyári árak.

Árjegyzék, valamint a kapható kotta-(játék)-lapok jegyzéke díjmentesen.
Javítások gyorsan és pontosan eszközöltetnek.

Ajánlja továbbá a legjobb minőségű, saját készítésű
FÚVÓ ÉS VONÓ-HANGSZEREIT
és ezek alkatrészeit, mint: legfinomabb olasz és német bélhúrokat, vonókat stb. — Dús raktárt tart mindennemű hegedűk, gordonkák, gitárok, cziterák, nagybögők, tamburák, czimbalnok, sipolák (clarinetek), fuvoiak, okarinák, harmonikák és különféle hangszerek, mindentéle rézfúvók és zenélő automatákból.

Nagy választék orrosipetők, szemüvegek, táv- és látóóvok, szees-, hő- és légsúlymérők-, vízmértékek- és rajzeszközökben.

Egyedüli készítője a megedzett rugékony aczélszemüvegeknek.
Javítások gyorsan és pontosan eszközöltetnek.

Nagy képes árjegyzék ingyen és bérmentve.

Nyomatott Traub B. és Társa könyv- és könyomdájában Szegeden.